

צידה לדרך:

עלון תורני אקטואלי לילדי ישראל

וייל מידי שבוע עם תכנים מגוונים!

צידה לדרך - סבות

עלון מס' 59 | שנה 2

בְּדֶרֶךְ הַיָּמָן

השמים, שִׁירַד לְאַבוֹתֵינוּ דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. שְׂתִינוּ מִי בָּאָר - מִיָּם שִׁיִּצְאוּ מִצּוֹר חֲלָמִישׁ שֶׁהִתְגַּלְגַּל עִמָּנוּ כָּל אַרְבָּעִים הַשָּׁנָה בַּמִּדְבָּר הַיָּבֵשׁ וְהִצְחִיחַ. לָמֵן וְלָמִי הַבָּאָר הָיוּ אֶת כָּל הַטְּעָמִים שֶׁאָדָם דָּמְנָן! וְהַמִּתְנָה הַשְּׁלִישִׁית - מְקַפִּים הָיִינוּ בְּ'עֲנֵנֵי הַכְּבוֹד' שֶׁהִגְנוּ עָלֵינוּ מִפְּנֵי הַשָּׁרֵב וְקִשְׁיֵי הַדֶּרֶךְ בַּמִּדְבָּר. הָעֲנָנִים גָּהְצוּ אֶת בְּגָדֵינוּ, שָׁמְרוּ עָלֵינוּ מִנֶּחֶשׁ, שָׁרָף וְעַקְרָב, וְאָף יָשְׂרוּ אֶת מַסְלוּל הַלִּיכְתָּנוּ מִגְּבְעוֹת וְגֵאֵוֹת, וְהִסִּירוּ כָּל מַכְשׁוֹל וְתַקְלָה.

בֵּין כָּל מוֹעֲדֵי יִשְׂרָאֵל בּוֹלֵט בָּאוֹר מִיָּחַד 'חַג הַסְּבוֹת'. לְאַחַר שִׁזְכִּינוּ לְהַשְׁהַר בְּיוֹם הַכַּפּוֹרִים יוֹצְאִים אָנוּ, צַחִים וְנִקְיִים, אֶל הַסְּבוֹת שֶׁמְזַכְּרוֹת לָנוּ אֶת נְסִי יְצִיאַת מִצְרָיִם. שְׂמַחָה מִיָּחַדָּת נִשׁ בְּיָמֵי חַג זֶה; הַלֵּל וְשְׂמַחָה, מְצוֹת הַקֶּהֶל וְנִסּוּף הַמַּיִם, שְׂמַחַת בֵּית הַשּׁוֹאֵבָה, וּבַכְּסָגְתָם: יוֹם שְׂמִינֵי עֲצֶרֶת בּוֹ שְׂמַחִים עִם הַתּוֹרָה. בְּצִאתָנוּ מִמִּצְרָיִם, לְאַרְךָ שָׁנוֹת הַהֲלִיכָה בַּמִּדְבָּר, וְכִינוּ לְשֵׁלֶשׁ מִתְנוֹת טוֹבוֹת. אֲכַלְנוּ מֵן - לֶחֶם מֵן

להוציא מים מהסלע. כה הנה גם כשרעבו ללחם, פתחו בדבורים קשים, ויאמרו בני ישראל מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב... ה' בטובו וברב חסדיו, התעלם מהדבור הקשה והעניק לנו לחם מן השמים - מן היורד מדי בקר.

הרי רק עכשו יצאו ממצרים. ראו את גדלות ה', את הזרוע הנטויה את האותות והמופתים. אין הם בוטחים בה? אחר קריעת ים סוף האם אינם מאמינים כי ה' דואג להם בכל פרט ופרט? התלוננו והקשו ערף כלפי שמים ולא בטחו בו כראוי.

ואלו את ענני הכבוד קבלנו מה' כמתנה ללא 'תלונות'. ה' הטוב דאג לנו 'לסככה' משלמת, הגנה כללית מכל פגע סביבתי.

מסים רבנו החיד"א, כי חג סכות מצין את גס ענני הכבוד שבא ללא תלונות וטרונות. בעננים הללו יש שמחה גדולה, ולכן חוגגים לזכרם עד היום הזה. לקח גדול יש בצדו של חג זה; הבוטח בה' חסד וסוכנו! הקב"ה דואג לנו, הוא 'אבא טוב' שמעניק לנו יותר מהמחייב, את בקשותינו אליו. תבחר שמו נתפלל בנעם ובנחת, וחלילה לנו מלהתלונן על ה', על מדותיו ועל מעשיו.

זכר לענני הכבוד יושבים אנו בסכות, "למען ידעו דרתיכם", כדי שגם הדורות הבאים יפירו בגבורות ה' ויבטחו ביכולותיו האין סופיות שהוא המוליה ומביא, רק הוא מגן עלינו ובו נמצא מבטח ומגן.

הקדמונים שאלו: מדוע חוגגים ומצינים מדי שנה את גס 'ענני הכבוד', ואלו את גס ירידת לחם מן השמים והוצאת מים מסלע איננו מצינים בחג או פעלה אחרת?

רבנו החיד"א מבאר כי ענני הכבוד מראים לנו על חבה יתרה שהקב"ה אוהב אותנו. משל למה הדבר דומה: אב הולך עם בנו בדרך, הליכה ארכה ומגעית. בדרך דואג האב לבנו ונותן לו מזון ושתייה. בכה מקיים את חובתו, הרי הוא הוציא את בנו למסע, והילד חיב תזונה. אה האב, מתוך אהבה ורגישות לבנו, טורח יתר על המדה. כשרגלי בנו נחלשות, הוא נושא על כתפיו. כשהשמש מכה - הוא פורס מעליו שמשיה להנעים את הליכתו.

מן ומי באר הכרחיים היו. אה ענני הכבוד מראים על אהבה מיחדת. על פן מצינים זאת בחג לדורות. תרוץ נוסף מביא, ועמו לקח ומשמעות. בני ישראל יצאו למדבר, וכאשר צמאו למים, התחילו להתלונן. ויצמא שם העם למים וילן העם על משה... למה זה העליתנו ממצרים להמית אתי ואת בני ואת מקני בצמא... ה' הטוב הורה למשה

בדרך המצוה

בית, להתארח עמנו בשמחת הרגל. כאשר הם רואים שלא הכנסנו אורחים לסכה, מסתובבים הם והולכים.

רבנו השל"ה הקדוש כותב שמי שאינו יכול להכניס בפעל עניים לסכתו, מתוך דחק המקום או סבות משפחתיות אחרות, יכול לצאת ידי חובת מצוה זו ע"י שיתרם לפני החג לארגוני צדקה, קפות חסד ובתי תמחוי, והוא ממנה

בזהר הקדוש נאמר כי שבעת האשפיוזין (אורחים) באים להתארח בסכתנו בכל יום מימי החג, אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן יוסף ודוד. בכל יום, בתורו, אחד מהם מוביל את האחרים פנימה ו'מארח' אותם בסכתנו. אבל זה לא קורה סתם כה! בזה"ק נאמר כי בעמדם בפתח הסכה מביטים האבות פנימה ובודקים האם הבאנו אורחים, עניים וחסרי

אסור לנו להשאיר אותם מחוץ לספה הקדושה והטהורה! חובתנו לפתח בעדם את דלת הספה, ספת השלום, ספת האמונה המגנה מכל סכנה רוחנית האורכת במדבר הצחיח של ימינו.

'קרן ההסעות' היא הזרוע המבצעת של גדולי ישראל שליט"א לדאג לילדים אלה! בהסעות הללו נוסעים מדי יום רבבות אלפי ילדים וילדות, הנושאים אותם כמו ענני הכבוד שמסיעים מתוף הגנה רוחנית - למקום מבטח תורני - אל בתי הספר של 'החנוה העצמאי', שם הם זוכים למזון רוחני ולשתיה מבארה של תורה, לחם ומים שבהם כל הטעמים שבעולם!

נשמע את קריאתו של אבינו שבשמים הקורא לעברנו "אם אתה משמח את שלי - אני משמח את שלך!" הדואג לבניו של מקום, ומשקיע למען חנוכם של ילדים שלא זכו מאליהם ליכולות רוחניות. יזכה להבטחה האלוקית "אני משמח את שלך" נחת יהודי מכל ילדיו, שיהיו מגנים מ"שרב זרם ומטר" פוגעניים הקמים בדורנו רח"ל.

רבנו של עולם, פרש עלינו ספת שלומה! אני עוזר לבניה, שמר אתה על בני...

אותם להיות 'שליחים' שלו להכנסת האורחים והעניינים לימי החג. רבנו ה'פלא יועץ' אף מציע לומר בפה: "אני מפריש צדקה לכבוד אברהם אושפיזא קדישא", ביום השני יאמר כה "לכבוד יצחק אושפיזא..."

הצדיק הקדוש רבי חיים מצאנז היה מפזר את כספו לפני החג לעניים, יתומים ואלמנות, עד שלא נותר לו כסף לרכוש קשויטים לסכתו. התבטא הצדיק 'אורחים הם נוי הספה הטוב היותר!'

בתורה נאמר לגבי חג הסוכות 'ושמחת בחגה, אתה ובנה ובתה, ועבדך ואמתך'. אמר הקב"ה: ארבעה בני-בית יש לה - בנה, בתה, עבדך ואמתך. וארבעה בני-בית יש לי - עני, גר, יתום ואלמנה. "אם אתה משמח את שלי - אני משמח את שלך!"

יש עניינים בממון, בהם מצוה לתמוך ולסיע. אף יש גם עניינים בדעת! משפחות שהושיב אותם ה' בישובים המרחקים מחיי תורה. ילדים וילדות שלא זכו להבין ולהשפיל בתורה, כי רחקה מהם הדרך לבתי ספר תורניים ותלמודי תורה.

ריח בלי טעם - בעלי מעשים טובים, אף אין להם תורה.

לא טעם ולא ריח - אלה היהודים, שלא הגיעו לא לתורה ולא למעשים טובים.

שמא תאמר: רוצה אני רק את בעלי התורה ובעלי המעשים הטובים, אין רצוני במי שאין בו תורה או מעשים טובים, ובדאי איני רוצה שום קשר עם מי שאין לו לא תורה ולא מעשים טובים.

אומרת לה התורה: באתרוג בלבד אינה יכול לקיים את המצוה! אף לא בצרוף הלולב וההדס. עליה לקחת אתה גם את הערבה, זו שאין בה לא טעם

כל אחד מארבעת-המינים מאפיין בתכונות מיוחדות, ויחד הם מסמלים את עם-ישראל בשלמותו.

אתרוג - יש בו טעם (בהיותו פרי) וגם ריח טוב. לולב - טעם יש לו (פרי התמר) אף ריח אין לו. הדס - יש לו ריח אף אין לו טעם. ערבה - אין לה לא טעם ולא ריח.

חלקה זו מסמלת את כל הסוגים שבעם-ישראל: טעם וריח - אלה היהודים, שיש בהם גם תורה וגם מעשים טובים.

טעם בלי ריח - יהודים בעלי תורה, שאינם עוסקים כל-כך במעשים טובים.

'קרן ההסעות' אוגדת 'ערבות' ומקרכת אותן לבעלי התורה והמעשים הטובים. "ערבות" רבות זוכות להגיע לעולם הישיבות ולסמינרים. מדי שנה זוכים אנו לשמח בהקמת בתים של תורה בנשואי חתנים בני תורה עם כלות צנועות וחסודות של 'קרן ההסעות' פָּרְשׁוּ עֲלֵיהֶם חֲסוֹת בְּיָדוֹתָם וְהִסִּיעוּ אוֹתָם לְבֵית סֵפֶר תּוֹרָנִי, וּבְהַמְשָׁךְ סִיעוּ לְשִׁבְצָם בִּישִׁיבוֹת קְדוֹשׁוֹת וּבְסִמְנָרִים, עַד שֶׁה'עֲרֵבָה' הַתְּקַדְּשָׁה וְסִפְּגָה 'טַעַם וְרִיחַ' מִשְׁלָה!

בְּעֲזָרְתָּהּ לְמַפְעַל הַתּוֹרָנִי הַעֲנֵק הָזֶה, תַּעֲמֵד גַּם אַתָּה בְּיוֹם הַחַתּוּם וְתִבְקַשׁ מֵהַקֵּב"ה: "קוֹל מְבַשֵּׁר מְבַשֵּׁר וְאוֹמֵר" מְצַפִּים אֲנִי לְפַעֲמֵי מְשִׁיחַ, לְלֹא שֶׁהַפְּקָרְנוּ שׁוֹם אֶחָ וְאַחֹת מֵאַחֹר! 'וְהִי בִישְׁרוֹן מְלֶךְ'. מִתִּי? בְּהַתְּאִסָּף רֵאשִׁי עִם - יַחַד שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל!

ולא ריח, ולהצמידה אל הלולב, ההדס והאתרוג. רק כאשר כל הסוגים הללו יהיו חבוקים ומאחדים - תוכל לגשת אל הבורא ולקיים את מצוותיו. אין יהודי שהוא 'מחויץ למחנה'!

רַבְּנוּ, בַּעַל ה'שִׁפְתַי אֲמַת' מְלַמֵּד כִּי אִף הָעֲרֵבָה, הַפְּחוּתָה בֵּין יְתֵר הַמִּינִים, כְּאֲשֶׁר אוֹגְדִים וּמְצַרְפִּים אוֹתָהּ אֶל הָאַחֲרִים, הִיא מִתְקַדְּשֶׁת וּמִתְעַלָּה, וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי - הוֹשָׁעֵנָא רַבָּה, יוֹם הַחַתּוּם, מִתְעַלָּה הִיא מֵעַל הָאַחֲרִים! מְנִיחִים אֶת ד' הַמִּינִים וּמְמַשִּׁיכִים לְהַתְּפַלֵּל רַק עִם הָעֲרֵבּוֹת בְּיַדְנוּ! מִתְחַנְּנִים לָהּ! וְאוֹמְרִים לְפָנָיו 'רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם! אֲנִי בָּא לְפָנֶיךָ עִם הַזִּכּוֹת שֶׁל 'קְרוֹב רְחוּקִים! הִנֵּה הָעֲרֵבָה בְּיָדִי! בְּתַחֲלָה הִיְתָה אֲמָנָם 'לֹא טַעַם וְרִיחַ', אִךְ עַכְשָׁו קְדוּשָׁה הִיא!'

בְּדֶרֶךְ הַמוֹסָר

נוהרים מאד לשמר עליהם בשלמותם, את האתרוג עוטפים בזהירות, ונרטיק מיוחד שומר

יש ללמד לקח חשוב ומעשי ממצות ד' המינים: לאחר שרוכשים אתרוג נאה ולולב משבב

ואומרת לו: "ר' ישראל מאיר, נראה לי שאם הספה היתה עומדת בצד השני של החצר, זה היה יותר טוב"...

מה היה משיב לה אדם בְּמִינוֹ, גם אם הוא היה מנמס וסבֵּלְנִי? – "אשתי היקרה אכן את צודקת, ובשנה הבאה בלי נדר, אבנה את הספה בצד השני, אבל כעת לפרק את הספה ולהרכיבה מחדש – זו עבודה קשה, מעבר לכוחותי הדלים". אה החפץ חיים לא שאל ולא הסס. הוא פרק את הספה שהקים בעמל רב, וטרח לבנותה מחדש בצד השני של החצר.

כאשר סים את בנייתה ורצה להכניס הביתה, יצאה שוב אשתו אל החצר ואמרה לו: "ר' ישראל מאיר, אני רואה שאתה צודקת ואני טעית, אכן המקום הראשון של הספה היה טוב יותר מאשר המקום הנוכחי"...

החפץ חיים לא אמר מאומה. נגש אל הספה, פרק אותה ובנה אותה מחדש במקום הראשון. כה מתנהג הצדיק האמתי! זוהי 'סכת שלום'. מצוה עטופה במדות טובות.

על הלולב ומינו. כה גם עלינו לשמר על כל מצוה שאנו מקימים, שלא תפסל על ידי התנהגות שלילית, כמו גאווה וכעס, הפוגמים ומקלקלים את השלמות הרוחנית של המצוה. לכל אחד יש סבות רבות לכעס ולהתרגז. אבל עלינו מטלת החובה להתגבר על נטייתנו הטבעית, ולרכש את מדת הסבֵּלְנוּת.

ישנו ספור מפורסם על מֶרֶן החפץ חיים וצ"ל, שלעת זקנותו נפטרה אשתו הראשונה, והוא התחתן עם אשה אחרת. בערב סכות של אותה שנה, יצא החפץ חיים אל חצר הבית, כדי לבנות את סכתו כמידי שנה.

נתאר לעצמנו: יהודי מבגד, בגילו המפלג של החפץ חיים, יוצא לבנות סכה, ואין זה כמו הסכות בְּמִינוֹ שבונים אותן תוך דקות ספורות, אלא סכה של פעם, שצריכה להקים אותה מקרשים, עם מסמרים ועבודה לא קלה כלל.

סוף סוף סים החפץ חיים את בניית הסכה, והנה אשתו החדשה יוצאת לחצר, רואה את הסכה

בְּדֶרֶךְ הַשְּׂמִיחָה

מינים מהדרים. באחד מימי חל המועד הניח את ד' המינים בסכה. בנו הילד פתח את קפסת האתרוג ורצה להשתעשע בְּמִינוֹ, אה אבוי! האתרוג נשטט מידו, נפל ארצה וה'פֶּטֶם' נשבר! הילד התחיל לבכות! אביו הצדיק שמע את בכי הילד, יצא וראה את האתרוג היקר כשהוא פסול! יצר הכעס נסה לחדר ללב, אה מיד עצר והכריז "שמחת הרגל הוא אסור תורה, אתרוג בימי חל המועד הוא מצוה מדרבנן!"

דרש רבנו הגר"א כי המצוה הקשה ביותר לקיום, היא מצות 'ושמחת בחגה והיית אה שמח'. שבעה-שמונה ימים רק בשמחה! ללא כל דאגה וצער, כעס ורגז!

בספרי הקבלה נאמר כי עלינו להקפיד מאד בשיבתנו בסכה לא לכעס כלל, לא לרטן ולא להצטער, כי כל אלה פוגמים בקדשת הסכה. מספר על אחד הצדיקים שהשקיע הון רב ברכישת אתרוג מהדר. הוא כבד את הקב"ה ומצותיו שמר מאד, ולא חסה ברכישת ד'

בְּדֶרֶךְ הַמוֹעֵד

בעל מדות, אציל רוח, דבורו נקי ועדין ומחשבתו טהורה וזכה. קרא לו המלך ואמר לו: רוצה אני לתן לך את מחמד ציני, בתי היחידה. לא האמין הבחור למשמע אָזְנוֹ. אף התעשת ושמח שמחה מרבה וכה נשא בשמחה ובכבוד עם בת המלך.

עברו ימים ושבעות, והחתן בקש לדבר עם המלך שיחה אישית, המלך הנה סקרן לדעת מה החתן רוצה! ומה רצה החתן? צמד ובקש מהמלך לעשות 'חתנה שניה' עם בתו, עוד משתה ועוד חגיגה. פעם המלך על החתן: מדוע חתנה שניה, לא הספיקה לה חתנה אחת?

השיב החתן והסביר למלך: מלכי אהובי, דע לה! כשבאו להציע לי להתחתן עם הנסיכה, חששתי אולי יש לבת המלך בעיה או קשי אחר, ולכן אף בן מלכים לא רוצה אותה, ובליט בררה באתם אלי. אף ככל שעוברים הימים ואני זוכה להפיר את אשתי – בת המלך, ואני רואה את מעלותיה הרמות, את אישיותה המיוחדת, מבין אני כמה שפר גורלי, ואיזו זכות גדולה נפלה בחלקי! לכן עכשו, כשאני שמח בלב שלם, מבקש אני לעשות עוד חגיגה!

הצדיק רבי יעקב קרניץ, המגיד מדובנא, הנה מפרסם במשלו המפלאים. פעם נשאל: מדוע חוגגים את 'שמחת תורה' בסוף חג הסוכות? הרי בני-ישראל קבלו את התורה כבר בחג השבועות, מדוע מחכים מספר חדשים כדי לחגג, לשמח ולרקוד עמה?

וכהרגלו, השיב להם 'המגיד' באמצעות משל: משל למלך גדול אשר היתה לו בת יחידה ואהבתו אליה היתה גדולה ביותר. כאשר בתו הגיעה לפרקיה, התחיל המלך לחשב מי יזכה להתחתן עם בתו. הוא התחיל להביא נסיכים ודוכסים, קצינים ואמנים, עתירי הון ובעלי אחרות, אף הנסיכה דחתה את כל אלה. היא פנתה לאביה ובקשה ממנו: אבי היקר, אני רוצה להתחתן עם בן מלכים או עם בני האצולה המלאים בגאון ותאווה. בקשה אחת לי, ישלח אבי שליחים לכל ממלכתו לחפש אדם פשוט שהוא בעל מדות טובות ונעזמות איני חפצה בחיי ראונה ופאר, אלא בחיים שלווים ואמתיים.

חשב המלך ימים רבים ולבסוף הסכים עם בתו וכה עשה, שלח שליחים לכל ממלכתו לחפש את הטוב והמיחד שבכלם. מצאו בכפר קטן בחור

בעדי להפיר את מתיקותה של התורה, לחבר
לאיכותה ולחיות את מיוחדותה – יש ללמד! באחד
מפתי הפנסת היה אדם רוקד בשמחת תורה, התורה
חבוקה בזרועותיו, עיניו עצומות, ופניו זהרו באור
יקרות. שאלו אותו: מדוע אתה כל כך שמח? וכי
תלמיד חכם אתה? האם אתה כל כך מחבר לתורה?
השיב האיש: שמחתי היא לא על העבר אלא על
העתיד! ברנעים אלה התבוננתי וקבלתי על עצמי
"מכאן ואילך..."! בעזרת השם, השנה אקבע יותר
עתים לתורה, אאזין יותר לשעורי תורה, אקדש
את עצמי ואת בני ביתי בקדשת התורה.
בשמחת תורה פותחים דף חדש!

ועל פי זה יובן עגזן 'שמחת תורה', הסביר המגיד
מדובבא, הנה במתן תורה פנה הקב"ה עם התורה
הקדושה והציע לכל אמות העולם לקבלה. שום
אמה לא רצתה את התורה, ורק עם ישראל הסכים
לקבלה ביום מתן תורה - חג השבועות. אף עם כל
השמחה היתה דאגה וקשש בעם ישראל אולי התורה
קשה מדי עבורם, הרי שום אמה לא רצתה לקבל
עליה את קיומה! אף אחרי שעברו מספר חדשים
בהם למדנו והבנו מהי התורה, על כל הכלול בה,
כאותו בחור שהבין מי היא בתו של המלך, חוגגים
אנו כעת בשמחה מרבה את שמחת התורה מתוך
הבנה במתנה שזכינו לקבל מאת המלך.

שאלות לחג הספות

- מדוע 'גומרים' את ההלל (הלל שלם) בכל יום ויום מימי חג הספות, בשונה מימי חג הפסח?
- מה עלינו לעשות כדי שגוי הספה (הקשויטים) לא יהיו 'מקצה' לארץ כל ימי החג?
- איזו תפלה מיוחדת אומרים במוסף של יום 'שמניני עצרת' – שמחת תורה?

שלחו לנו למייל: zaida@kerenh.org.il או לפקס 03-8004455
ומי שפותר את החידות – נפרסם את השם שלו עם הפתרון בעלון הבא.

מעונינים להנציח את העלון הבא לזכות יקירכם?
צרו איתנו קשר במייל: zaida@kerenh.org.il

רוצים את העלון אצלכם?
שלחו בקשה לדוא"ל zaida@kerenh.org.il ונשלח אליכם!

ת.ד. 257 בני ברק או בהעברה לבנק הפועלים סניף 655 מס' ח-1: 339991 קרן הסעה וסיוע לתלמידי החינוך העצמאי ע"ר 95-659-804-5
התרומות מוכרות לצרכי מס לפי סעיף 46 כמו"כ ניתן לתרום בקלות ובמהירות בכל עמדות "נודרים פלוס" ברחבי הארץ